

Erik Lindgren

POST- 
historia från
Gagnefs kommun

Copyright 1995
Erik Lindgren

Förlagan tillverkad 1995
Detta är kopia nr

Posthistorisk skriftserie nr 264

De posthistoriska skrifterna tillverkas med hjälp av en ordbehandlare, en ljuslåda och en kopiator, allt av enklaste slag. Smärre fel kan förekomma i utförandet. Jag hoppas att läsarna har förståelse för detta och accepterar min tanke att med möda framforskade uppgifter är viktigare än utförandet.

Erik Lindgren

Förord

Det förhållandevis lilla geografiska område som Gagnefs kommun omfattar i 1970-talets organisation bjuder på intressanta exempel på posthistorisk utveckling. Vi finner där inte blott ett förvaltningspostkontor från 1830-talets nya utvecklingsperiod för postverket utan också ett tidigt exempel på en lantpoststation efter 1860 års regeringsmedgivande till poststyrelsen att inrätta speditjonskontor åt postmästarna, i detta fall med följande komplikationer i namnfrågan. Dessutom får vi en liten inblick i omvälvningarna vid kronobrevbäringens upphörande 1874 samt exempel på järnvägspoststationer.

Hittills har jag oftast redovisat resultat av min posthistoriska forskning häradsvis eller någon gång sockenvis, när det på grund av läsares begäran funnits anledning att göra en mindre skrift om en speciell socken. Efter behandling av Småland i böcker nr 1 - 15 har jag övergått till att redovisa den fortsatta forskningen i häftade skrifter som jag utan överdrivna kostnader kan producera själv med hjälp av ordbehandlare, ljuslåda och kopiator av enklaste slag. Av förlagorna kopieras efter hand det antal exemplar som efterfrågas, oftast mellan 5 och 15. Därigenom slipper jag från problemet med att lagra böcker och riskerar inte heller större kapitalförstöring.

I min posthistoriska vandring efter att ha lämnat Småland har jag under de fem senast förflutna åren redovisat resultatet av min forskning av landsbygdens poststationer i Blekinge, på Öland och Gotland, i Västergötland, norra Halland, Bohuslän, Dalsland och Värmland, alltjämt med häradsindelningen som huvudprincip. Det rör sig nämligen mycket om dokument från den tidsperiod då häradena var gränser för den judiciella och administrativa verksamheten. På motsvarande sätt borde jag sålunda ägna mig åt Dalarnas tingslag.

Närmast till hands för mina forskningsmöjligheter ligger Nedansiljans domsagas tingslag med socknarna Gagnef, Ål, Bjursås, Leksand, Siljansnäs, Rättvik, Boda och Ore. Tidigare har jag vid något tillfälle delat upp större härader i två skrifter, t ex Sunnerbo härad och Fryksdals härad. I sistnämnda fallet beror uppdelningen på att min enkla utrustning för produktion av skrifter inte klarar häften som omfattar mer än 40 sidor.

Det är av samma anledning som jag delar upp Nedansiljans domsagas tingslag och väljer att gå över till modern tids administrativa indelning genom att nu ägna mig åt Gagnefs kommun. Postanstalterna presenteras i kronologisk ordning efter tillkomstår. För dem som öppnades samtidigt tillämpar jag bokstavsordning.

För var och en av postanstalterna söker jag berätta något om utvecklingen, om tillkomsten och avvecklingen och om något av skeendet under deras existensperiod. Så långt det är möjligt med arkivhandlingars hjälp söker jag i första hand berättelser på "gräsrotsnivå". Alla uppgifter är hämtade från handlingar i Postens centralarkiv samt ur Ernst Grapes bok "POSTKONTOR OCH POSTMÄSTARE". Om vid något tillfälle annan källa utnyttjas, anger jag det i texten.

Naturligtvis är det inte fråga om att beskriva postens utveckling i sin helhet på de olika orterna. Det blir i stället exempel på händelser av varierande slag som i någon mån belyser problem som uppstår i relationerna mellan Posten och samhället eller mellan Posten och dess anställda. I den mån jag lyckats få fram namn på poststationernas föreståndare och uppgifter om vid vilka tidsperioder de har arbetat, har jag lämnat sådana uppgifter konsekvent. Berättelsen är inte heltäckande i vad avser antalet postanstalter. För enstaka har jag inte lyckats få några uppgifter och därför måst utlämna dem, men denna brist torde inte försämra helheten.

Den kortfattade posthistoria som presenteras på detta sätt, ibland med exempel på skriftväxling för att belysa speciella situationer vid vissa tillfällen, kan kompletteras av intresserade läsare vid besök på Postens centralarkiv i Stockholm. För att underlätta studier i arkivet uppger jag ibland diarienummer för vissa ärenden.

Sedan jag började ägna mig åt posthistorisk forskning i mitten av 1970-talet har Posten genomgått mycket stora förändringar. Jag tänker därvid inte bara på ändringar i den regionala indelningen, som t ex omorganisationer med den interna beteckningen PVO och den följande CRU utan också på vissa ändringar som föregick monolets formella upphörande 1992 och övergången till bolag 1994.

Vid 1992 års ingång genomfördes en divisionalisering av Posten. Därigenom ändrades förhållandena bland annat så att det på större orter finns olika chefer för de olika divisionerna. De mindre postkontoren har ingen formell chef utan en eller flera tjänstemän som lyder under chefen för brev- eller chefen för bank- och kassadivisionen på en större ort inom regionen. Med denna förändring har jag funnit det utsiktslöst att försöka få fram namn på dem som i realiteten varit platschefer på de olika postkontoren efter 1990-talets ingång. Även tidigare uppgifter har visat sig svåra att få fram, bland annat på grund av ny form för personalbokföring under 1970-talet. Senare tendens att lindra divisionaliseringens negativa verkningar har inte underlättat möjligheterna att få fram personaluppgifter.

I citat har jag moderniserat stavningen men inte gjort några ingrepp i texten. Även orternas namn återges i modern stavning. Jag är öppen för mina läsares synpunkter på häftet.

Växjö i februari 1995

Erik Lindgren



1830-01-01--1972-09-30
Namn Gagnef 2 1972-10-01--

Gagnef

Det postkontor som ursprungligen öppnades med Gagnef men som vi i dag känner med namnet Gagnef 2 inrättades vid 1831 års ingång på grund av ett kungligt brev den 27 mars 1830. 1830-talet var det årtionde då postförhållandena förbättrades väsentligt i jämförelse med hur de hade varit ända sedan postverkets officiella födelse i februari 1632. Under 1700-talet förefaller utvecklingen ha nära nog stagnerat.

Det kungliga brevet i mars 1830 avsåg mycket mera än öppnandet av ett postkontor i Gagnef. Det var startskottet för åtskilliga nya postgångar och ett antal postkontor. Under de båda följande decennierna tillkom 30 nya postkontor, medan ökningen under hela det föregående seklet hade stannat vid ett 20-tal.

I många fall innebar denna utbyggnad av postnätet att s k enkel postgång gjordes dubbel. Detta innebar, att frekvensen ökade från en till två turer per vecka. Samtidigt strävade man efter att göra postföringen snabbare och motverka en vanlig anledning till försening av postgången. Överpostdirektörsämbetet, som den centrala ledningen då kallades, fick i detta syfte en kunglig befallning att se till att postförarna inte gjorde avvikelser från allmänna landsvägen, när de skulle lämna eller ta emot lösväskor. Det var väskinnehavarnas skyldighet att möta upp vid vägen. Men genom smärre vederlag till postförarna hade många blivit bortskämda med att få postväskan fram till bostaden.

Lösväskorna gjorde det obehövt för korrespondenterna att besöka postkontoren, som kunde ligga på flera mils avstånd. Det fanns t ex vid 1800-talets början bara ett hundratal sådana i hela landet. Det äldsta tecknet på en lösväska har jag funnit i ett brev från postinspektör Casten Olofsson i Malmö den 13 juli 1713. Då anmälde han till kanslikollegium att brev med tillhörande portoavgift sändes från Andrarums Alunbruk "*i en lös väska med lås före*" till postkontoret i Kristianstad.

Postmästarnas skyldighet att ta hand om post, som kom till postkontoren med lösväskor, fastställdes av överpostdirektören i oktober 1727. Han konstaterade att av dem, som bodde på landet, kunde inte alla "*bo vid postvägen utan nödgas insända och avhämta brev genom enskilda bud*". Kostnaden för besväret reglerades senare genom en protokollsanteckning den 13 maj 1735, att personer som bodde på landet "*måste efter postmästarens behag denne årligen betala, om de skola få sina vid nästa postkontoren ankomne brev till sig på landet*".

Allmänna Kungörelser.

En vederbrände Correspondenters kändedom har Konungens Befallningshafwande skolat härigenom meddela, att en ny Postgång i Måder blifwit beslutad emellan Helsingland och Öfra delen af Dalarne samt att densamma kommer att öppnas från Bollnäs Post-Kontor Fredagen den 4 instundande Augusti, samt derefter fortsättas i enlighet med härsefter intagne:

Tabell för Postens gång emellan Helsingland och Öfre delen af Dalarne, upprättad på grund af Kongl. Brefvege den 2 November 1847.

En gång fram- och åter i hwarje vecka.							
Postens ankomst-			afstån-	Post-Kontor och Skjut-Orbyten.	Postens afgångs-		
dag.	tid.				dag.	tid.	
	kl.	f. m. eller e. m.	mil.		kl.	f. m. eller e. m.	
Från Bollnäs till Mora.							
Bollnäs Post-Kontor: Gefleborgs Län							
Freitag.	9.	f. m.	2 $\frac{1}{2}$	Alta Postgård - i dito	Freitag.	4.	f. m.
dito.	11.	f. m.	$\frac{7}{8}$	Stånå bito - i dito	dito.	9.	f. m.
dito.	3.	e. m.	2	Somma - i dito	dito.	11.	f. m.
dito.	4.	e. m.	$\frac{1}{2}$	Finnsfuga Gästgäwargård i dito	dito.	3.	e. m.
dito.	7 $\frac{1}{2}$	e. m.	1 $\frac{1}{2}$	Dalsfors Bruk i St. Kopparbergs Län	dito.	4.	e. m.
dito.	12	natten	2 $\frac{1}{2}$	Årswetå Gästgäwargård i dito	Öndag.	9.	f. m.
			4 $\frac{1}{2}$	hwarifrån denna Post fortskaffas i för-			
Öndag.	4.	e. m.	14 $\frac{1}{8}$	ening med Posten från Gagnef till			
				Mora Post-Kontor St. Kopparb. R.			
Från Gagnef till Bollnäs							
Gagnefs Post-Kontor: St. Kopparb. R.							
			6 $\frac{1}{2}$	hwarifrån denna Post bör fortskaffas i	Freitag.	9.	e. m.
				gemenskap med Moraposten till:			
Öndag.	9.	f. m.	2 $\frac{1}{2}$	Årswetå Gästgäwarg. i St. Kopparb. R.	Öndag.	12.	midn.
dito.	4 $\frac{1}{2}$	e. m.	2 $\frac{1}{2}$	Dalsfors Bruk i - dito	Öndag.	10.	e. m.
Måndag.	1 $\frac{1}{2}$	f. m.	1 $\frac{1}{2}$	Finnsfuga Gästgäwarg. i Gefleborgs Län	Måndag.	1 $\frac{1}{2}$	f. m.
dito.	2 $\frac{1}{2}$	f. m.	$\frac{1}{2}$	Somma - i - dito	dito.	2 $\frac{1}{2}$	f. m.
dito.	6 $\frac{1}{2}$	f. m.	2	Stånå Postgård i - dito	dito.	6 $\frac{1}{2}$	f. m.
dito.	7 $\frac{1}{2}$	f. m.	$\frac{7}{8}$	Alta bito i - dito	dito.	7 $\frac{1}{2}$	f. m.
dito.	12 $\frac{1}{2}$	e. m.	2 $\frac{1}{2}$	Bollnäs Post-Kontor i - dito			
			16 $\frac{1}{8}$				

Sahlun, J. F. Åkerbloms Boktryckeri, 1848.

Om det behagade postmästaren att utföra detta arbete, skulle han enligt en paragraf i postmästareinstruktionen nöja sig med "skäligen erkänsla". Efter hand reglerades bestämmelserna om lösväskor i detalj och enligt en bestämmelse år 1824 skulle den som höll lösväskan betala från 6 till 18 kr om året "allt efter brevväxlingens större eller mindre betydelse samt med avseende på väskans mottagande och avsändande en eller flera gånger i veckan".

Dessutom utgick en mindre beföringsavgift, som enligt en bestämmelse 1862 inte skulle betalas, i de fall då posten åtföljdes av en postiljon. Vissa andra särbestämmelser utfärdades från tid till annan om lösväskor.

Lösväska är termen för själva företeelsen. Det konkreta ordet för lösväska kan sägas vara postväska, om vars utformning det fanns särskilda bestämmelser. Jag har dock inte funnit någon bestämmelse om att en postväska nödvändigtvis måste anskaffas för att användas som lösväska. Den kunde möjligen ha annan utformning än postväskan och kanske anskaffas på den blivande lösväskägarens initiativ utan rekvisition från posten. Att det antagandet är riktigt får näring vid läsning av en text som finns i poststyrelsens cirkulär den 26 april 1869:

"Lösväska skall anskaffas och underhållas av ägaren, vara hel och med gott lås försedd samt åsatt tydlig och tjänlig titelskylt. Underlåtes detta, må, om rättelse vid erinran därom icke följer, väskans användande inställas".

Efter denna utveckelse om lösväskor återvänder jag till den förbättring som gradvis genomfördes efter regeringsbeslutet den 27 mars 1830. Län för län räknades förändringarna upp i kungabrevet med början längst i norr. I Kopparbergs län inrättades från 1831 års början en ny åkande post mellan Falun och Mora, vid vilken postkontor inrättades i Gagnef och Mora. Postmästarnas årslöner på dessa platser bestämdes vid detta tillfälle till 75 riksdaler i ett för allt. Någon särskild ersättning fastställdes inte då för expenser.

Till postmästare i Gagnef utsågs genom regeringsbeslut Anders Johan Aschan. Han hade tagit studenten i Uppsala tio år tidigare och blev inledningsvis tillsatt på förordnande. Inte förrän efter tolv år kunde han slopa prefixet *tillförordnad* framför titeln postmästare. 71 år gammal tog han avsked från befattningen 1871 och dog i Falun i januari 1873.

En ytterligare förbättring av postföringen till Gagnef infördes på grund av ett kungligt brev den 2 november 1847 som medgav postgång mellan Hälsingland och övre delen av Dalarna på så sätt att direkt förbindelse öppnades mellan Bollnäs och Mora i ena riktningen och mellan Gagnef och Bollnäs i andra riktningen. Detta meddelades i länsstyrelsens allmänna kungörelser på sätt som framgår av reproduktionen på nästa sida.

Postmästare Aschan hade i juli 1860 besök av postkamreraren Pontus Winroth som gjorde en resa med sikte på planering av den ändring av postföringen på landsväg, som föranleddes av tillkomsten av Gävle-Dala järnväg. Landsvägspostföringen västerut från Falun skulle genomgå stora förändringar när tågen kunde snabba upp posten från Gävle. Gagnef låg ändå litet i utkanten av det berörda området och Winroth anmälde mera i förbigående "att vid inspektion av Gagnefs och Sätters postkontor något att anmärka icke förekom och hade postmästarna därstädes ej annat att framställa än det som rörde deras egna personliga intressen".

Senare i sin 17 sidor långa reseberättelse skriver Winroth "att en extra postiljons anställande i Falun vore behövt, synnerligen om Kungl. Generalpoststyrelsen, med avseende därå, att med posten emellan Falun, Gagnef och Mora numera försändes ej obetydligt med penningar och att de skjutsande ej ordentligt fullgöra sina åligganden, skulle finna skäl förordna, att posten bör om ej alltid dock understundom av postiljon beledsagas".

Vikarier uppehöll befattningen till dess Aschan efterträddes enligt beslut den 17 maj 1872 av Gustaf Wilhelm af Zellén. Denne blev den siste postmästaren "av den gamla stammen" i Gagnef. Med hans förflyttning till Orust 1884 drogs nämligen postkontoret i Gagnef in efter avslutad tjänst den 14 november 1884. Ersättningen blev en poststation.

Anders Johan Aschan fick inom sitt revir en poststation i Leksand från den 15 mars 1861. Innan dess hade posten till Leksand expedierats från Gagnef i en lösväska, som åtminstone under halvtannat decennium hade handhåfts i Leksand av änkefru C J Berglind. Hon hade hoppats att få fortsätta att betjäna leksandsborna med postärenden, när hon fick veta att en poststation skulle öppnas och lämnade därför in sin ansökan till postkontoret i Gagnef. Enligt postmästare Aschans intyg hade hon "i många år haft befattning med Leksands sockens postexpedition på Gagnefs postkontor".

Aschan vitsordade, "att under hela denna tid, uppgående till cirka 16 år, har denna befattnings åligganden med mycken ordentlighet och utan ringaste anledning till anmärkning från härvarande postkontor, av berörde fru Berglind blivit fullgjorda, vadan undertecknad för sin del gärna ser, att hon med samma befattning även hädanefter måtte fortfara". Med "befattningen" menade Aschan att fru Berglind hade ansvarat för den lösväska som socknen höll med postkontoret i Gagnef.

Men ödet ville annorlunda än vad Aschan hade tänkt sig och fru Berglind blev inte antagen som föreståndare för den nya poststationen i Leksand. Möjligheten för en kvinna att bli poststationsföreståndare kom först, sedan 1863 års riksdag i en skrivelse till regeringen föreslagit statsanställning av kvinnor, eftersom inte alla

"kunde erhålla den verkningkrets, som i äktenskapet är dem anvisad".

Redan under Aschans tid som postmästare (ehuru han då var tjänstledig) kom det onda anslag mot postkontoret i Gagnef. I en lång tättskriven promemoria i mars 1863 pekade handlanden C J S Nyberg i Leksand på nödvändigheten av att "härvarande poststation förändrades till postkontor eller åtminstone postexpedition så fort möjligt eller sist vid nuvarande postmästares avgång från dess innehavande tjänst vid Gagnefs postkontor, vilket senare då även kunde förvandlas till postexpedition med Floda och övriga i Västerdalarna möjligen inrättade poststationer lydande under sig, varemot Lerdals och andra möjligen inrättade poststationer i Österdalarna mellan Leksand och Mora skulle lyda under Leksands postexpedition". Därigenom bleve ej någon större utgift för postverket, men säkerligen ökade inkomster genom utvidgad korrespondens och fermare expedition, än nu kan vara händelsen vid Gagnef mera avsides liggande postkontor".

Nybergs tanke var sålunda att passa på tillfället när postmästaren i Gagnef gick i pension (vilket dock skulle dröja rätt många år ännu) att ge postkontoret där lägre status för att utnyttja besparingen till kostnaderna för en högre lön åt en postexpeditör i Leksand, alternativt en postmästare om man valde att öppna ett postkontor i stället för en postexpedition som ersättning för den dåvarande poststationen. Han pekade också i sin promemoria på möjligheterna att minska postföringskostnaderna genom viss ändring av postlinjerna och förflyttning av postkontoret i Gagnef till gästgivaregården Komtillmätta vid vägskillnaden mellan Öster- och Västerdalarna.

Kommunalstämman i Leksand stödde Nybergs förslag som framfördes till poststyrelsen i Stockholm av riksdagsfullmäktigen för Nedansiljans fögderi Liss Lars Olsson. Avsikten var att i samband med förflyttning av Gagnefs postkontor till Komtillmätta degradera detta till postexpedition och låta förändra poststationen i Leksand till ett postkontor eller en postexpedition, överordnad för poststationen i Rättvik. Vid den följande remissbehandlingen av Nybergs inlägga fick tf postmästaren C S Lidman i Gagnef tillfälle att uttala sig. Han ville naturligtvis försvara den fortsatta existensen för det postkontor som han var satt att förvalta under Aschans tjänstledighet. Han skrev bland annat följande:

"Inkomsten av brevrörelsen, om den ökas, lär ökas lika för Postverket, evad breven karteras i Gagnef eller Leksand och expeditionen lär ej heller bliva fermare genom expeditionsställets förflyttning, helst postens gång är så ordnad, att breven icke vid Gagnefs postkontor kvarligga varken vid postens uppgång till Mora genom Leksand, eller nedgång till Falun. Både Postverkets och allmänhetens säkerhet är utan tvivel mera betryggad genom redbarheten hos dem, som hava deras medel om händer, än genom den

borgen, som för postuppbörden lämnas av postmästare och expeditörer".

Lidman gjorde också en historisk återblick för att söka påvisa skälen till att just platsen vid Gagnefs kyrka blivit vald som plats för postkontoret i området. Han konstaterade bland annat att det inte var av en slump, som Gagnef hade fått ett postkontor:

"Då postinrättningen i Övre Dalarna först öppnades med år 1831 bestämdes två behöfliga ansedde postkontor med avseende å brevrörelsens kända storlek och brevens lämpliga fördelning till Öster- och Västerdalarna, så att ett förlades till närheten av Mora kyrka och det andra till trakten invid Gagnefs kyrka, där postfördelningen, till följd av vägarnas läge och sträckning, måste göras. Oansett den utveckling och utvidgning, som sedermera av postförsändelser inom orten ägt rum, kvarstår dock behovet av en postanstalt i Gagnefs socken, för att därifrån på de till Öster- och Västerdalarna sig där skiljande vägarna, till sina bestämmelser fördela posterna, som dit kunna föras i gemensamma paket och väskor. Genom i senare tider vidtagen förändring i skjutsanstalterna är väl nu postkontoret beläget $\frac{1}{2}$ mil närmare Leksand än den vid vägskillnaden till Västerdalarna belägna gästgivaregården Komtillmåtta, men likasom sökanden vill hava postanstalten vid Leksands kyrka, vill Gagnefs kommun hava den invid dess kyrka, där befolkningen tätast är bosatt och där den för övrigt söndagligen talrikt församlas. Den föreslagna förflyttningen av postanstalten i Gagnef till Komtillmåtta torde i följd därav i allmänhet förtjäna lika litet avseende som förändringen av Leksands poststation till postkontor."

Av oro för att handlanden Nybergs förslag skulle vinna gehör i poststyrelsen lade postmästare Aschans vikarie också några personliga synpunkter på frågan. De berörde mera Aschan än Lidman själv:

"För den händelse att Kungl. Styrelsen, emot de åsikter jag nu i ödmjukhet uttalat, skulle finna skäl bifalla inrättandet av ett postkontor eller expedition i Leksand, anser jag mig vidare i ödmjukhet böra tillägga, att jag i sådant fall håller före, att postkontoret i Gagnefs socken torde böra indragas och postmästaren därstädes förflyttas på indragningsstat, såvida ej förändringen må anstå intill dess han, som nästa mars månad fyller 65 år, kan få avgå med hela lönen i pension eller ock han med postkontoret flyttas till Leksand, enär tvenne postkontor så nära varandra lika litet synas vara behöfliga, som det med billighet kan stå tillsammans att, för sökande kommunens bekvämlighet, såsom av förslagets verkställande skyndsammare eller på annat sätt än jag nyss antytt, ovillkorligen skulle medföra, göra den åldrige innehavaren av Gagnefs postkontor tjänst- och brödlös, sedan han i postverkets tjänst i några och trettio år offrat sina krafter och sin verksamhetsförmåga".

Under loppet av det av Lidman åberopade året 1831 hade åtskilliga

nya postlinjer tillkommit samt ett antal postkontor på grund av ett regeringsbeslut den 27 mars 1830, som jag nämnt inledningsvis. Tf postmästare Lidman ville använda ännu mera krut för att mota Olle i grind, som man säger ibland, och målade avslutningsvis upp de förändringar som vid bifall till sökandens förslag skulle kunna tänkas:

"I så fall torde vara lämpligast att posterna fördelades i särskilda väskor å Falu postkontor samt fördes med gemensam skjuts till Smedsbo gästgivaregård, men därifrån Österdalsposten direkt genom Åls socken till Leksand samt Västerdals- och Gagnefsposterna med särskild skjuts till Komtillmåtta, där en station då kunde vara nog för Gagnefs sockens post, samt vidare till Floda och övriga socknar i Västerdalarna, varest befintliga stationer, likasom Gagnefs station, borde lyda under Falu postkontor.

Huru härmed än ställes blir dock ökad postforslingskostnad en given följd av förändringen, så att förespeglningarna att den skulle kunna tillvägbringas utan uppoffring från postverkets sida, måste sakna grund, helst om postexpeditioner skulle finnas både i Leksand och Gagnef".

Också på frågan om sättet för olika posters omsortering och vägar för deras vidarebefordran hade Lidman sålunda synpunkter. De kom att dissekeras utförligt i landskansliets brev till poststyrelsen den 17 december 1864. Det är ett svårläst aktstycke på tio handskrivna foliosidor (diarienummer Klb 1085/1863), ur vilket man bland annat kan konstatera att

"Konungens Befallningshavande anser sig sakna skäl att emot Gagnefs sockenmäns bestridande förorda postkontorets flyttning till Komtillmåtta,

att genom inrättandet av postexpeditioner i Leksand och i Nås (en i detta sammanhang oredovisad del av förslaget) området för Gagnefs postkontors verksamhet bliver i högst väsentlig mån förminskat, samt brevrörelse och inkomster i förhållande därefter, så att kontoret torde böra till expedition förändras - - -,

att enär i Nås måste åtskiljas de brev och paketer som skola gå vidare å vägen till Malungs postexpedition; samt de brev som skola försändas till Filipstad, i Nås erfordras att en postexpedition inrättas - - att, emot Floda sockenmäns bestridande, skäl ej torde förefinnas till indragning av därvarande poststation i avseende på behövligheten, varav närmare upplysningar dock torde vara att tillgå hos Kungl. Generalpoststyrelsen uti handlingarna om samma postanstalts anlitande."

I korthet kan man säga, att landskansliet påvisade behovet av åtskilliga förbättringar i postdistributionsnätet som borde prioriteras och "vilka alla företrädesvis äro av nöden framför den ifrågasatta förändringen av Leksands poststation till postexpedition".

Poststyrelsen avlog sålunda Leksands kommunalstämmas ansökan om statushöjning av poststationen vid detta tillfälle. För postkontoret i

Gagnef blev det ingen förändring. Med vikarier under långa tjänstledigheter var Aschan formellt kvar som chef tills han avlöstes enligt beslut den 17 maj 1872 av Gustaf Wilhelm af Zellén. Denne hade varit löjtnant vid Svea Livgarde tio år innan han gick in vid postverket och blev postexpeditör 1868 och tf postmästare i Hedemora 1869. Tre år senare utnämndes han till ordinarie postmästare i Gagnef.

Ett år innan hans postkontor drogs in, började den 1 september 1883 postbefordran på den då nyöppnade bandelen Borlänge-Lennheden av Siljans järnväg, vilken trafikerades av Södra Dalarnas järnvägsbolag. Samtidigt avkortades postbefordran med Österdalarnas ångbåts-aktiebolags diligenser och ångbåtar på linjen Borlänge-Gagnef-Leksand-Mora till att omfatta sträckan Lennheden-Gagnef-Leksand-Mora. Tidtabellerna för järnvägssträckan resp landsvägsposten återges här.

Borlänge—Lennheden.

LVI.		Denna spalt läses nedifrån och uppåt.
N:r 10.		
9,30	Borlänge	4,45
9,55	Lennheden (ej postanstalt)	4,20

N:r 9.
LVI.

Lennheden—Leksand—Mora.

(Sommarn.)

(Från den 1 oktober 1883.)

M. T. O. Th. F. L.	—	10,0	Lennhedens järnvägsstation	M. T. O. Th. F. L.	4,0	—
M. T. O. Th. F. L.	12,0	12,0	Djurås' cifbro	M. T. O. Th. F. L.	1,15	2,0
M. T. O. Th. F. L.	12,30	12,35	Gagnefs kyrka	M. T. O. Th. F. L.	12,40	12,45
M. T. O. Th. F. L.	1,0	1,45	Gagnefs postkontor	M. T. O. Th. F. L.	12,0	12,15
M. T. O. Th. F. L.	2,30	2,35	Grästa ångbåtsstation	M. T. O. Th. F. L.	11,10	11,15
M. T. O. Th. F. L.	3,45	4,30	Tunsta poststation	M. T. O. Th. F. L.	9,45	10,0
M. O.	5,45	6,0	Leksands postkontor	T. L.	8,0	8,15
T. Th. F. L.	7,15	—	Rättviks poststation	M. O. Th. F.	—	7,0
M. O.	8,30	—	Mora postkontor	T. L.	—	5,30

Mellan Lennheden och Gagnefs kyrka befordras posten med ångslup, mellan Gagnefs kyrka och Grästa med diligens samt mellan Grästa och Mora med ångbåt.

Under af Zelléns sista år som chef för postkontoret i Gagnef fick han ett ärende på remiss angående en eventuell poststation i Mockfjärd. En del av hans uttalande i detta med en negativ inställning till behovet av en poststation där återges i avsnittet om Mockfjärd.

Med postmästare af Zelléns förflyttning till Orust 1884 drogs postkontoret i Gagnef in den 14 november 1884. Som ett kuriosum återger jag på vidstående sida af Zelléns brev till poststyrelsen angående ersättningen för flyttningskostnaderna jämte den utfärdade räkningen för dessa.

*Under lördagen den 14 november 1884
Post-Direktörens till mig afgifna bref om utställning för flyttningskostnaderna vid min transport från Gagnef till Orust, med anledning af det för postkontorets inredning, för jag sedan det ärendet kommit afseende till dess utställning till Orust den 14 maj 1885.*

W. Zellén

Wäkning

är beständigt för flyttning af mätare och husvärd samt husförlägg från Gagnef till Orust, till följd af underordnade förflyttning från postkontorets befattning i förtämda till evakuerade befattning i vilka hänses att på grund af Kongl. General-Poststyrelsens Beslut af den 14 november 1884 utlöses af

10	Beständigt och utställning af mätare och husvärd från f. d. postkontoret till järnvägsstationerna i Gagnef.	10,0
11	Hj. vägnäst i linjerna Gagnef - Borlänge - Borlänge - Leksand och Leksand - Mora.	18,0
12	Transport från Gagnef till järnvägsstationerna till Orust.	18,50
13	Hj. vägnäst i linjerna Orust - Mora - Mora - Orust.	18,0
14	Postkontoret i Gagnef utredes och utställning för Orust. Orust, vilken sedan utredes i Orust till Orust, afseende utredningen för Orust.	18,0
Summa		105,50

Orust den 14 maj 1885

W. Zellén

Ersättningen för det indragna postkontoret i Gagnef blev från den 15 november 1884 en poststation, förlagd till järnvägsstationen på ett avstånd av ca 3 km från kyrkbyn. Detta medförde en viss serviceförsämring för dem som vant sig vid att kunna betjänas vid postkontoret. P Lindberg hade varit extra biträde vid postkontoret. Han avfattade den 17 januari 1885 ett brev till poststyrelsen i Stockholm, vilket också undertecknades av sju andra gagnefsbor. Det innehöll bl a följande text:

"Under postkontorets tillvaro har det av allmogen nästan uteslutande besökts på söndagar, då folket varit till kyrkan, och under sommaren, då ångbåten befördrat post, har faktorn, handlanden W Arlberg, utan ersättning mottagit massor av brev och nedlagt i med båten följande brevlåda. Villrådigt frågar folket var de nu, i närheten av kyrkan, kunna få lämna sina brev, då båda post- och järnvägsstationerna inom socknen äro så belägna, att man blott undantagsvis kan få annat bud till dem, än det man skickar extra.

På grund av det anförda och för att till någon del, vad vanliga brev beträffar, avhjälpa ovan antydda förhållande, få undertecknade äran ödmjukast anhålla, att Kungl. Poststyrelsen måtte bevilja och bekosta uppsättande av en post-brevlåda i närheten av kyrkan, emot något bidrag till hennes tömmande; och vi försäkra, att en icke ringa brevpöst i så fall skall hämtas ur denna låda, då hon blir tillgänglig icke blott för hela socknen utan ock centralt belägen för undertecknade".

Poststyrelsen remitterade brevet till centrala distriktets järnvägspostinspektion som i sin tur lät stationsföreståndaren i Gagnef uttala sig. Det var Lars Olsson Bröms, som blivit ansvarig för både tåg- och postservice i och med postkontorets indragning. Han uppgav, att omkring Gagnefs kyrka

"bo de flesta såväl handlande som tjänstemän eller de större posttrafikanterna, att denna ändring, som nyligen skett med postanstalten, sålunda blev en ganska kännbar förlust för flertalet av korrespondenterna på orten, att dessa (från kyrkbyn och Tjerna) hitintills underhållit daglig förbindelse med stationen och att om dessa personer sålunda skola hava någon nämnvärd fördel av en brevlåda därstädes, bör denna tömmas dagligen".

Postinspektör W Ljungh anförde emellertid i sitt remissvar till poststyrelsen, att socknens befolkning kunde få sina brev befordrade till poststationerna i Djurås och Gagnef via kärreposten på linjen Djurås-Malung resp med gångposten Gagnef-Djura, som två gånger i veckan passerade kyrkbyn, men

"att, detta oaktat, det otvivelaktigt vore en stor fördel för kyrkbyns befolkning om i närheten av kyrkan funnes uppsatt en brevlåda, uti vilken vanliga brev kunde nedläggas för att vinna befordran i samma ordning som vore de å poststationen vid Gagnefs järnvägsstation inlämnade".

Poststyrelsen biföll den 21 april 1885 framställningen och den önskade brevlådan uppsattes vid handlanden Arlbergs salubod. För dess vård och tömning samt försändelsernas transport till Gagnefs järnvägsstation anställdes en man med 50 kr i årsersättning.

Lars Olsson Bröms efterträddes som poststationsföreståndare i Gagnefs järnvägsstation i november 1898 av Carl Robert Berglund. Två månader senare tog Carl Gustaf Hedlund över ansvaret. Han följdes i maj 1914 av Frans Gustaf Persson, som halvtannat år senare fick uppleva att post och järnväg skildes åt. I samband därmed antogs från den 1 november 1915 änkefru Anna Matilda Hedlund till poststationsföreståndare, säkert redan väl bevandrad med postgöromål då hon tidigare biträtt maken med sådana. Anna Elisabet Bäver (född Hedlund) blev föreståndare i augusti 1931.

Poststationen utvecklades väl med efter hand ökande trafik och med mars månads ingång 1948 upphöjdes den till postexpedition, varvid fru Bäver fick titeln stationsmästare. Margareta Rimmelkåår övertog postexpeditionen och titeln 1967. Med 1970-talets stora förändringar generellt över hela landet blev det ett lokalpostkontor i Gagnef, från 1986 utan förleden "lokal". Dessförinnan hade den ändringen genomförts från oktober månads ingång 1972 att posten i Djurås döpts om till Gagnef 1 och att i konsekvens med detta postexpeditionen i Gagnef fick tilläggsiffra 2. Förändringarna gjordes mot bakgrund av centralbyråkraternas oförklarliga strävan att trots genomfört postnummersystem minska antalet adressenheter genom en långt gående centralisering.

Det i kyrkbyn ursprungligen 1830 öppnade postkontoret i Gagnef finns efter järnvägsperioden 1884 - 1915 åter i kyrkbyn som ett av våra mindre postkontor, alltså med namnet **Gagnef 2**. I den organisation med entreprenader, som gått fram starkt enligt systemet "Nät 92", har postkontoret flyttats till ICA-hallen.

Floda

1862-07-01--1879-10-31
Namn Holsåker 1879-11-01--1961-12-31
Namn Dala-Floda 1962-01-01--

Efter regeringsbemyndigandet i mars 1860 till poststyrelsen att inrätta poststationer på landsbygden som speditjonskontor åt postmästarna kommunicerade poststyrelsen med länsstyrelsen för att få förslag på lämpliga platser för sådana poststationer. Det hände också att lokala initiativ togs för att få motsvarande förbättring. Ett sådant fall är just grunden för den poststation som kom att öppnas i Floda den 1 juli 1862. Bakgrunden är ett flertal sockenstämmor i Floda. Den avgörande stämman kan sägas vara den, som hölls den 2 december 1860 med församlingen i sakristian. Ett utdrag ur protokollets 3:e paragraf har följande lydelse:

"Med anledning av Kungl. Majt:s nådiga brev den 9 sistlidne Mars beslöt församlingen enhälligt att till Kungl. Generalpoststyrelsen ingå med vördsammaste begäran om inrättande här i närheten av Kyrkan en Poststation, nämligen hos handlanden herr Olof Erik Ericsson i Holsåker, som i tio år bistått församlingen med brevs avsändande och utdelande. För den skull hemställer församlingen, som är belägen 2 3/4 mil ifrån Gagnefs Postexpedition, om icke Generalpoststyrelsen kunde medgiva att en postlåda finge anbringas hos handlanden Olof Erik Ericsson här i Holsåker med vanligt arvode för denna lådas vårdande och 35 Rdr Rmt för hans särskilda bestyr med flera brevpåsar, han expedierar, samt att åt honom måtte anförtros försäljning av frimärken till brev. Herr handlanden lovade att åtaga sig skötandet av det begärda speditjonskontoret med det föreslagna arvodet och att ställa sig till noggrann efterrättelse den utfärdade instruktion, som för en så beskaffad postspeditjons föreståndare kommer att bliva gällande, ifall församlingens ödmjukaste begäran om en poststations inrättande i herr handlanden Ericssons gård bliver höggunstigt bifallen".

Kronolänsman J Flodén och förre inspektorn O Nordmark intygade på en särskild handling det stora behovet av en poststation och kyrkoherde G F Sveruz gjorde en formell framställning till poststyrelsen, daterad den 5 mars 1861. Denna föranledde poststyrelsen att skriva till länsstyrelsen den 14 mars. Där tog man god tid på sig och inte förrän den 10 september 1861 daterades svaret efter kontakt med kronofogden. Enligt länsstyrelsens brev hade kronofogden

"ansett den ifrågasatta poststationen för närvarande överflödigt under förmodan att allmogens högst litet anlita posten samt kronofogden och i församlingen boende chefen för Västerdals kompani hade egna lösväskor, som av postföraren från Gagnefs postkontor avhämtades och avlämnades, så att inrättningen endast bleve till fördel för

ståndspersoner inom socknen; men då närmaste postkontor i Gagnef är beläget på ett avstånd av 2 3/4 mil torde ifrågasatta poststationen kunna anses bliva till gagn för alla, som i den omgivande trakten för sin korrespondens hava behov att anlita posten, vilket Konungens Befallningshavande skolat, vid ansökningens återställande tillkännagiva och därvid jämväl vitsorda, att handlanden O E Ericsson, som avsetts till stationsföreståndare, är därtill lämplig".

Trots kronofogdens åsikt var det därmed klartecken från länsstyrelsen. Av handstilen på ett arbetspapper i de arkiverade handlingarna framgår att Wilhelm Roos, som sex år senare skulle bli postverkets generaldirektör, förberett ärendet och samtidigt handlagt motsvarande ansökningar om poststationer i Mörlanda, Gölingstorp, Steneby och Sörby. Dessa fyra avsåg orter i Västergötland, som sålunda också kom tidigt i fråga för att få poststationer. Det tog lång tid efter länsstyrelsens svar innan ärendet var klart, troligen på grund av att många andra likande frågor skulle lösas, men den 1 maj 1862 anmäldes ärendet på nytt i poststyrelsen, varefter konstitutorial jämte erforderliga beslut expedierades, omfattande bl a att poststationen i Floda skulle öppnas den 1 juli 1862.

Olof Erik Ericsson skrev till poststyrelsen 10 juni 1862 att han till följd av behov att vårda sin hälsa med saltbad vid någon avlägsen badinrättning önskade få uppskjuta dagen för poststationens öppnande till den 1 oktober 1862. Tf postmästaren C S Lidman i Gagnef anförde vid brevetts vidaresändande till poststyrelsen

"att, ifall Kungl. Styrelsen finner för gott bifalla ansökningen, jag anser det postförbindelsen med Floda under nämnde tid kan underhållas på sätt hittills skett."

Poststyrelsen gick inte med på detta och sedan Ericsson blivit delgiven poststyrelsens beslut, skrev tf postmästare Lidman den 5 juli 1862 till poststyrelsen, *"att postförbindelsen med Floda station kommer att taga sin början den 6 innevarande juli"*.

Ericssons hälsoproblem löstes och han var fortsatt i tjänst under åtskilliga år. Hans arvode blev genom poststyrelsens beslut i december 1875 höjt till 300 kr. Namnfrågan vållade emellertid komplikationer. I Skallsjö socken i Västergötland hade en poststation öppnats med namnet Floda vid 1863 års ingång. Brev avsedda för Västergötland hamnade ibland i Dalarna och tvärtom, vilket fick till följd att den västgötska poststationen fick suffixet *station* från 1876 års ingång. Detta var ändå inte tillräckligt för att undgå sorteringsförväxling. Den 5 augusti 1879 skrev kontrollören vid postkontoret i Göteborg det brev som återges förminskat på nästa sida.

Poststyrelsen kommunicerade nu med länsstyrelsen i Falun, som svarade den 22 augusti 1879, *"att åt poststationen Floda här i länet lämpligen kan givas benämningen 'Holsåker' såsom utgörande namnet å den by, som ligger invid Floda kyrka"*.

1879 d 8 aug. aunn. Högst och äf. fkr. till K. M. B. K. i K. G. p. bergsl. län. d. s. v.
Din Kungl. Generalpoststyrelsen!
Hjalmar Fredrik Nordkvist

Bef. till K. S. i Kjöpparbygd, med beaktande
av förordn. tillståndet, på de som
förläggas Floda

På anmodan af adressaten till närstutena kuvert, riks-
dagsmannen Ivar Andreasen samt flera andra personer,
bofatta i trakten omkring Floda jernvägsstation, hvilkas
bref blifvit försenade dorigenom, att dessa i st. för att
gå direkt till Floda station, nästan dagligen på grund
af närheten med Floda poststation i Dalarna, blepo
afsända dit och därstädes uppehållas några dagar.
För undvikande vordjant hemställt till Kungl.
Generalpoststyrelsen om icke Floda poststation i Dalarna
skulle kunna erhålla en annan benämning än Floda.
Att vidhafvade kuvert synes att profult ursprungligen
afsändt från Stockholm den 23^{de} juni, passerat Gäddede
och Borlänge den 26 & 27^{de} samt slutligen framkommit
till Floda station den 29^{de} i samma månad. Ett
intyg från Stationsinspektören vid Floda station öfver riktig-
heten af ommärkta förhållande, får jag härmed tillika äran
bifoga. Götting den 5^{te} Augusti 1879.

Ericsson fick sålunda byta ut sin datumstämpel den 1 november
1879 mot en med namnet **Holsåker**. Han efterträddes den 1 juli 1887
av handlanden Frans Gustaf Renström, som från den 1 juli 1908 fick
årsarvodet höjt från 300 till 480 kr och från 1911 års ingång till 900 kr.
Hjalmar Fredrik Nordkvist blev föreståndare för poststationen i
Holsåker den 1 september 1932 och med poststationens upphöjning
till postexpedition den 1 mars 1948 fick han titeln stationsmästare.

Med 1962 års ingång ändrades namnet för postexpeditionen från
Holsåker till **Dala-Floda**. Det namnet hade funnits, officiellt utan
bindestreck mellan de båda orden under tiden 11 december 1905 - 14
april 1939 och med bindestreck till den 31 mars 1961 för en post-
station, som ursprungligen inrättades kort tid efter att sträckan
Nyhammar - Björbo av Stockholm-Västerås-Bergslagens järnvägar
(SWB) hade öppnats för allmän trafik. Efter den stationens indragning
var namnet så att säga ledigt för den postexpedition som hade
namnet Holsåker. Finessen att stava Dala-Floda med eller utan
bindestreck har jag berört i posthistorisk skrift nr 19, "Ortnamns-
revision 1939". Då tillämpade regler för bildandet av sammansatta
ortnamn var följande. "Om förleden utgörs av namnet på ett landskap,
ett län, ett härad eller en kommun och har tydlig genitivform, förenas
det ej med huvudordet medelst bindestreck, t ex Närkes Lillkyrka. I
andra fall används bindestreck, t ex Dala-Floda, Norsjö-Vallen".

Fritz Anders Harry Pettersson vikarierade som chef för postexpe-
ditionen Dala-Floda från april 1964 och blev ordinarie två år senare.
Från 1977 organiserades den som (lokal)postkontor. Postutdelningen
har centraliserats till Mockfjärd.



1874-01-01--1989-08-31

Djura

Det blåste kring poststationen i Djura redan vid dess tillkomst med 1874 års ingång. Den var nära bli indragen efter bara några dagar. När postverket tog över ansvaret för kronobrevbäringen, öppnades många poststationer, kanske de flesta mera av hänsyn till civilstatens tjänstemän än allmänhetens behov. Ett brev från poststyrelsen till länsstyrelsen i Falun den 21 juli begär utredning om behovet av nya postgångar och poststationer och ett mera konkret förslag följer den 15 oktober 1873.

Detta ledde bland annat till ett beslut att en poststation skulle öppnas i Djura med 1874 års ingång. Samma dag som den öppnades skrev den utsedde föreståndaren, kapellpredikanten M Mellgren, till poststyrelsen, att han ville avsäga sig uppdraget "då genom ett missförstånd Post-Station i Djura blivit beslutad att inrättas från och med denna dag".

Postmästare af Zellén i Gagnef hade två dagar tidigare i ett brev till poststyrelsen påtalat att poststationen i Djura "blir en av Rikets obetydligaste med omkring 12 brev i veckan, vadan hela uppbörden snart sagt åtgår till föreståndarens arvode".

När af Zellén skickade Mellgrens uppsägning vidare till poststyrelsen den 3 januari 1874, förordade han indragning av poststationen. Det gick poststyrelsen inte med på efter samråd med länsstyrelsen. Mellgren efterträddes i februari 1874 av vikarierande skolläraren Nises Nils Olsson som poststationsföreståndare.

När denne sade upp sitt kontrakt i november 1874, underställde af Zellén "Generalpoststyrelsens avgörande, huruvida ej sagn skulle kunna indragas, då en utgift av 100 riksdaler om året synes vara för dryg i och för översändande av omkring ett tjänstebrev i månaden och sex vanliga brev i veckan". Men länsstyrelsen tyckte annorlunda och af Zellén fick inte gehör för sina upprepade tankar. Mellgren tillsattes i stället på nytt som föreståndare för den bibehållna poststationen, nu med 104 kronor i årsarvode, uppenbarligen räknat efter en veckolön på 2 kronor.

Bara 40 dagar efter tillträdet sade Mellgren upp sig "i anseende till snart skeende avflyttning". Det gick inte att skaka fram en ny föreståndare i all hast, men i april 1875 försvann Mellgren från Djura. Som tillfällig vikarie anlätades handlanden Bäck Matts Persson under tre veckor intill dess kapellpredikanten Axel Nyman kunde ta över den 7 maj 1875. Hans era som postman blev inte heller lång, för han flyttade från Djura den 21 juni 1875. Bäck Matts Persson fick rycka in

på nytt men avled efter några dagar. Kyrkvärden och nämndemannen Spik Hans Hansson blev nu föreståndare och en mera stabil tid inträdde för poststationen.

Det ville emellertid af Zellén göra slut på. Han skrev i ett brev till poststyrelsen den 28 januari 1876, att rörelsen vid poststationen var mycket liten. Brevet föränleddes den gången av ett cirkulär från poststyrelsen den 27 september 1875 med anmodan till postförvaltarna att anmäla det ekonomiska resultatet av de nytilkomna poststationerna. af Zellén passade emellertid på tillfället att ge länsstyrelsen ett litet tjuvnyp och började sitt brev med följande ord

"Sedan enligt Kungl.Generalpoststyrelsens cirkulär av den 27 september, på grund av Landshövdingeämbetets ådagalagda bristande omdöme och bristande kännedom av eget län, Kungl.Generalpoststyrelsen funnit gott anbefalla postförvaltaren inkomma med utlåtande över nödvändigheten av de nyinrättade poststationerna och förslag å lämpligaste och billigaste sättet för anordnandet av regelbunden postutväxling för de ämbets- och tjänstemän, vilka enligt förut gällande bestämmelser ägt rätt att i och för befordrande av sina tjänstebrev begagna sig av den s k kronobrevbäringen, får postexpeditionen ödmjukast äran överlämna hosföljande tablå över de i samma cirkulär omnämnda förhållanden vid Djura poststation under den tid densamma varit i verksamhet eller från den 1 mars 1874".

Sammanställningen visade att omkostnaderna för 1874 hade överstigit inkomsten med kr 58:01 och för 1875 med kr 10:33. Förutom av en obetydlig allmänhet anlätades poststationen bara av tre civilstatstjänstemän, nämligen en fjärdingsman, en kapellpredikant och en kommissionslantmätare. af Zellén fortsatte:

"Lämpligaste och billigaste sättet för anordnandet av regelbunden postutväxling för ovannämnde personer torde vara, att kontraktet med poststationsföreståndaren uppsäges, men att däremot det med postföraren så förändras, att han mot lämplig förhöjning åtager sig även bära Lindors bruks väska från Djura till Gagnef och åter till Djura samt dessutom förbinder sig att före postens avgång tömma den i Djura befintliga brevlåda, som torde bära å sin plats därstädes bibehållas."

Vid detta fäste poststyrelsen inte något avseende. Postmästarens förslag om indragning av poststationen i Djura lämnades sålunda utan åtgärd. Fjärdingsmannen Pilt Per Olsson blev föreståndare den 1 juli 1890 med 180 kr i årsarvode. Detta ökade efter hand och uppgick från juli 1914 till 420 kr jämte 50 kr i personligt tilläggsarvode (diarie-nummer 1 b 823/14).

Den 1 augusti 1924 anställdes Axel Andreas Norling som föreståndare för poststationen i Djura. Med 1970-talets förändringar organiserades den som lokalpostkontor 1977 men detta drogs in med augusti månads utgång 1989. Ortsadressen Djura fick bibehållas. Indragningsplanerna var kända tidigt och överklagades i regeringen. Kom-

munikationsminister Sven Hulterström uppvaktades i oktober 1987 av några djurabor samt kommunalrådet i Leksand Bertil Daniels. När frågan kom upp i riksdagen i november 1987, kunde Hulterström inte ge något löfte om att Djura skulle få behålla sitt postkontor.

I postens "Meddelande Minnespoststämplar" nr 1989:26 kungjordes indragningen av postkontoret i Djura på detta sätt.

Indragning

Fr o m 1989-09-01 kommer postkontoret 790 31 Djura att dras in. 790 31 Djura bibehålls som adressort. Lantbrevbäring genomförs till alla kunder i Djura genom lantbrevbäring från Gagnef. Sistadagsstämpel kan erhållas på försändelser som sänds till adress: Postkontoret, Sistadagsstämpel Djura, 781 01 BORLÅNGE.

Då genom ett missförstånd Poststationen i Djura blivit beslutad att inrättas från och med denna dag, för jag härmed afsäga mig detta förhållande, som genom mitt förordnande till Poststationens föreståndare blivit mig värdt.

Djura den 1 Januari 1874.

*M. Mellgren.
Capex.likant.*

Löfsjö

En av de poststationer som inrättades i Kopparbergs län i anslutning till att kronobrevbäringen upphörde med 1874 års ingång fick namnet Löfsjö. Bruksbokhållaren H Wasell blev föreståndare med 100 kr i årsarvode. Han lydde under postkontoret i Nås, där Nils Henrik Silfverskjöld var postmästare sedan 1868.

En postföringslinje inrättades från Lindesnäs gästgivaregård vid den redan befintliga huvudpostlinjen fram till Löfsjö poststation. Där vandrade Utby Erik Jönsson två gånger i veckan enligt ett kontrakt som hade upprättats den 15 oktober 1873 i god tid före omorganisationen.

Utby Erik tröttnade på sitt uppdrag och sade upp sig den 27 juli 1874. På poststyrelsens anmodan fick postmästare Silfverskjöld vidta åtgärder för att finna en ny postförare. Detta löste han på så sätt att han lät kungöra i Nås kyrka den 23 och 30 augusti 1874, att intresserade skulle lämna skriftliga anbud för postföringen från och med 1875 års ingång. Anbudet skulle "lyda å för varje mil bestämt belopp och vara inlämnade å härvarande postexpeditionskontor innan den 19 nästinstundande september".

Postmästare Silfverskjöld anmälde i ett brev till poststyrelsen den 20 september 1874 att det inte kommit in några anbud alls och att hans försök att låta poststationsföreståndaren medverka till att få en postförare hade misslyckats.

Då begärde poststyrelsen hjälp av länsstyrelsen som lät anordna en entreprenadauktion på Lindesnäs gästgivaregård den 20 november 1874. Denna resulterade i att dagkarlen Utby Matts Ersson vid Lindesnäs bruk gav det lägsta anbudet, kr 1:50 för varje postförd mil. Närvarande fanns bl a hemmansägarna Knut Knutsson och Halfvar Halfvarsson i Lindesnäs by, vilka iklädde sig ansvaret för att Matts Ersson skulle fullgöra sitt uppdrag ordentligt.

Därmed var det klart för fortsatt gångpost, men ärendet komplicerades av att poststationsföreståndare Wasell hade skrivit till poststyrelsen den 14 september 1874 och sagt upp sig med årets utgång. Landskansliet meddelade poststyrelsen i ett brev den 7 december 1874 bland annat "att i grannskapet av Löfsjön ej finnes annan person lämplig till föreståndare, i följd varav Herr Kronofogden föreslagit, antingen att ifrågavarande poststation indrages och posten till Löfsjön befordras i lösväska eller att Kronofogden bleve till poststationsföreståndare antagen, i vilket fall han dock uttryckligen förbehållit sig att det årliga arvudet höjes till 200 kronor samt att postgången bliver så ordnad att expedition nattetid ej kommer i fråga."

Landskansliets brev avslutades med uppgiften att *"avsevärda olägenheter ej möta mot att poststationen vid Löfsjön med utgången av innevarande år indrages"*.

Detta var dock inte möjligt på grund av utformningen av reglerna i kungörelsen den 5 december 1873 om åtgärder vid kronobrevbäringens avskaffande. I ett brev till landskansliet den 14 december 1874 uppgav poststyrelsen att den därför "ansett sig böra upprätta kontrakt med kronofogden S O Wennström om poststationsföreståndarebefattningen". I konsekvens därmed hade också ett kontrakt upprättats med Utby Matts Ersson om postföring, baserat på hans anbud vid entreprenadauktionen. Poststyrelsen avslutade sitt brev till landskansliet med följande text:

"Slutligen får Styrelsen anhålla, att Kungl.Maj:t:s Befallningshavande behagade avgiva yttrande, huruvida icke den nuvarande postlinjen Lindesnäs-Löfsjö skulle kunna antingen helt och hållet indragas eller ock en sådan förändring vidtagas, att posten Grangärde-Björbo indrages samt ersättes med en ny post Grangärde-Löfsjö-Lindesnäs, i vilket fall poststationen kunde komma att upphöra".

Kommunalstämman i tingshuset i Grangärde kyrkby den 15 februari 1875 gick emellertid mot detta förslag, bland annat på grund av vägförhållandena. Den 10 maj 1875 hölls en kommunalstämma med Nås församling vilken också berörde postfrågan. Stämman förklarade *"såsom sin önskan, att poststationen vid Löfsjön borde indragas men i stället en sådan öppnas vid Lindesnäs bruk, varemot linjen Grangärde-Löfsjön-Lindesnäs tills vidare ansågs obehövlig"*.

Kommunalstämman i Floda den 6 juli 1875 såg litet annorlunda på frågan och uttryckte *"såsom sin önskan att poststationen vid Löfsjön borde indragas, men i stället en sådan öppnas vid Björbo och postlinjen Grangärde-Björbo vidhållas"*.

När länsstyrelsen redovisade stämmornas uttalanden till poststyrelsen den 14 juli 1875, uppgavs att det inte tillkom länsstyrelsen *"att yttra sig beträffande de av Nås och Floda socknemän gjorda förslag om inrättande av poststationer vid Lindesnäs och Björbo"*. Samtidigt anmälde länsstyrelsen att kronofogdekontoret skulle flyttas från Löfsjö den 1 november 1875 med samtidig indragning av poststationen. Då det därefter inte behövdes någon postföring mellan Lindesnäs och Löfsjö, ansåg länsstyrelsen *"sig ej för närvarande böra tillstyrka någon förändring i postföringen mellan Grangärde och Björbo"*.

Hela det omfattande ärendet ledde inte till någon annan förändring än att poststationen med namnet Löfsjö drogs in. Detta skedde dock först med 1875 års utgång. Under de två sista månaderna vikarierade bokhållaren H Wasell som föreståndare. Han hade troligen ingen tung uppgift efter kronofogdens avflyttning. Poststationen hade ursprungligen tillkommit just för att täcka kronobetjäningens behov så som fallet varit på många andra håll.

Lindesnäs

Jag har funnit anledning att skriva något om rubricerade ort här, eftersom den ansluter till föregående avsnitt om Löfsjö. Bruksförvaltaren G W Sundblad på Lindesnäs anhöll i ett brev till poststyrelsen den 3 januari 1877, att en poststation skulle inrättas i Lindesnäs. Postmästare Silfverskjöld i Nås uppgav vid remissbehandlingen att den ett år tidigare genomförda indragningen av Löfsjö poststation inte kunde vara särskilt kännbar och tillade:

"Huru kännbart det var för orten, synes bäst därav att under den tid stationen var öppen för allmänheten, nästan ingen mer än kronofogden Wennström och Löfsjö masugns inspektör begagnade sig av den; och då allmänheten blev å kommunalstämman härstädes tillspord huruvida den ansåg Löfsjö poststation behövlig, tillspordes även bemålde bruksförvaltaren om han ansåg den böra flyttas till Lindesnäs men gav då ett nekande svar och då ansåg allmänheten och kommunalstämman Löfsjö poststation obehövlig för orten".

Med denna bakgrund avslog poststyrelsen bruksförvaltarens framställning av den 3 januari 1877. Lantbrevbäring inrättades sedermera till Lövsjön från Norhyttan. Denna linje organiserades om i anslutning till att den förenade post- och järnvägsstationen i Salån inrättades den 1 maj 1909. Hembygdssamlade filatelister finner i ortstämpelkatalogen uppgiften att Salån blev Lövsjöbruk den 1 juni 1944. Denna så enkelt angivna förändring var i realiteten en stor omorganisation. Som framgår av avsnitten om Salån och Lövsjöbruk i slutet av denna skrift, var det inte fråga om namnändring vid detta tillfälle. Samtidigt som den förenade post- och järnvägsstationen i Salån drogs in 1944, öppnades en poststation med namnet Lövsjöbruk på ett förhållandevis stort avstånd från järnvägen. Därmed kan man säga att det år 1877 framförda önskemålet om en poststation i Lindesnäs blev realiserat i modern tid.

Djurås

När postverket började anlita den nya järnvägen den 15 november 1884, var det inte bara postkontoret i Gagnef som ersattes med en poststation i järnvägsstationen utan en poststation öppnades också i Djurås' järnvägsstation. Där blev stationsinspektör Carl Gustaf Brolin ansvarig för postservice till dem som bodde i denna del av Gagnefs socken.

Fyra år senare tog kommunalstämman med Gagnefs och Mockfjärds församlingar den 4 november 1888 upp frågan om att begära att få poststationen flyttad till Djurmo anhaltsstation. Åt direktören A V Malmström, folkskolläraren August Grape och Hanses Anders Olsson i Ytterbacka uppdrogs att göra en vördsam framställning om förflyttningen. Till protokollet antecknades, att *"endast en av de i stämman närvarande, nämligen poststationsföreståndaren L Olsson, uttalade sig emot förslaget och reserverade sig emot det sålunda fattade beslutet"*.

I ett brev till poststyrelsen den 31 januari 1889 fullgjorde kommitterade sitt uppdrag med flera till synes starka motiveringar. Det blev remiss till postinspektören i centrala järnvägspostdistriktet, som i sin tur lät poststationsföreståndare Brolin uttala sig. Denne skrev en fem sidor lång inlägga och uppgav inledningsvis, *"att förslaget ifråga icke är föranlett av något behov av poststation i Djurmo utan endast ett försök av de vägbyggnadsskyldiga sockenmännen att undkomma ett trängande skäl för deras förpliktande att iståndsätta eller nyanlägga utfartsvägen från Djurås betydliga järnvägsstation och lastageplats till allmänna landsvägen, särskilt till Västerdalarna, som vid Djurås emottager och avlämnar sin post från och till Djurås utfartsväg ännu ej blivit till allmänt underhåll antagen, och därför lämnats utan underhåll, samt i följd därav och den stora trafiken därå till Västerdalarna, råkat i dåligt skick. är den särskilt höst och vår samt under vattenflöden svår och tung att befara och därav förorsakas hinder i posttransport, vilket förhållande föranlett en Kungl. Generalpoststyrelsens skrivelse härom till Konungens Befallningshavande i länet och i följd varav från vederbörande myndigheter avgivits förslag om Gagnefs Tingslags åläggande att anlägga och underhålla sådan utfartsväg. Det är detta förslag, varöver Gagnefs sockenmän varit hörda vid Häradsrätten, som framkallat nu föreliggande genialiska förslag från sockenmännens sida att poststationen skulle förflyttas till Djurmo och att Västerdalsposten där sedan skulle utväxlas med*

postkupéexpeditionen på järnvägen men säkerligen icke av något behov från den 'korresponderande allmänheten' i sydliga delen av Gagnef".

Varken detta skäl eller några andra av stationsinspektör Brolins motiveringar för att lämna framställningen utan avseende avgjorde postinspektörens inställning, när han avgav sitt svar till poststyrelsen den 25 november 1889. Det var i stället det faktum

"att hållplatsen Djurmo, vid vilken de ordinarie bantågen å Siljans järnväg för närvarande göra uppehåll allenast vid tillfällen då passagerare skola därstädes av- eller på-stiga, skötes av en banvakt, åt vilken icke lämpligen kan anförtros handhavandet av en poststation med de omfattande bestyr transitoposterna till och från Västerdalarna förorsaka samt

att enligt vad jag erfarit, vederbörande järnvägsförvaltning icke har för avsikt att ens under närmaste framtiden anordna fullständig station vid Djurmo".

Det skulle dröja ett halvt sekel tills en poststation blev verklighet i Djurmo, och då med bibehållande av den i Djurås. Stationsinspektör Carl Gustaf Brolin avlöstes i december 1914 av stationsföreståndaren Karl Andreas Hjorth, som tidigare varit föreståndare för poststationen i Duvnäs. Den 1 november 1916 skildes post och järnväg åt och änkefru Anna Lundvall blev föreståndare för lantpoststationen. Utöver årsersättningen på 480 kr fick hon 120 kr för posttransporter enligt ett särskilt kontrakt (diarienummer 1 b 2144/16).

Hilda Lundvall blev poststationsföreståndare i Djurås den 1 juli 1941 och kunde glädja sig åt så pass ökad trafik att poststationen byttes ut mot en postexpedition den 1 oktober 1951. Centraliseringsivern ledde till att postexpeditionens namn ändrades till Gagnef 1 med oktober månads ingång 1972. Samtidigt fick poststationen i Gagnefs kyrkby namnet Gagnef 2. Den nya organisationen medförde också att lantbrevbäringen centraliserades till Djurås (Gagnef 1). Postutdelningen i Djurmo hade överflyttats till Djurås ett år tidigare.

1970-talets fortsatta förändringar ledde till att postexpeditionen fick termen (lokal)postkontor. Det har övertagits av postmästare Ingegerd Nilsson med ansvar för service till drygt 2500 hushåll, inklusive dem som har postadress Djurmo.



1884-12-01--

Mockfjärd

Mockfjärd var en av de socknar som ansåg sig förbigångna när kronobrevbäringsreformen genomfördes i Kopparbergs län. Det missnöje som började gro blev fäst på papper genom det protokoll som fördes vid kommunalstämman den 5 juli 1874. I ett utdrag av detta heter det bl a följande i andra paragrafen:

"Då, i anledning av kronobrevbäringsens indragning en mängd nya poststationer vid detta års början överallt i riket inrättades, och däribland även i flera församlingar inom detta län, såsom Djura kapellförsamling, Ahls och Sollerö församlingar m fl, de nyss nämnda församlingarna, belägna blott en halv, tre fjärdedels och en mil från närmaste postexpedition eller kontor, har man med allt skäl frågat, varför förslag icke blivit av vederbörande framställt om poststations inrättande även i Mockfjärds kapellförsamling, som ligger en och en halv mil från närmaste postanstalt, Gagnefs postexpedition. Genom folkets utvandring till stort antal årligen på arbete å ofta avlägsna orter är brevväxlingen vida större än inom någon av här ovan omnämnda församlingar, vilka blivit med poststation hugnade".

Andra skäl, som t ex väntad ökning av brevväxlingen, anfördes för att motivera behovet av en poststation. Den följaktliga framställningen vann inte gehör och frågan togs upp på nytt vid kommunalstämman i sockenstugan den 29 november 1874. Därvid meddelades att

"den upplysning vunnits, att avslaget egentligen grundade sig på den av vederbörande uttalade åsikten, att en poststation här icke vore för kronopostens fortkomst behövlig och därför förklarade sig sockenmännen vilja ingå till Kungl. Poststyrelsen med en förnyad framställning i samma syfte som den förra, åtföljd av en belysning av det närvarande sättet för kronopostens hitbefordran, varigenom bemänte styrelse kan komma i tillfälle att själv pröva den ifrågasatta poststationens behövlighet eller obehövlighet för det uppgivna ändamålet".

Poststyrelsens avslag hade bland annat grundats på länsstyrelsens uttalande den 5 oktober 1874,

"att byn Nordanholen, där poststationen skulle förläggas och varest gästgiveri finnes inrättat, ligger invid postlinjen Gagnef-Malung 1 1/16 dels mil ifrån Komtillmåtta gästgivaregård, 1 9/16 dels mil från Gagnefs postexpedition samt 1 1/8 dels mil från Floda poststation; och

att, vad angår den föreslagne personens, handlanden F N Nordmark, lämplighet såsom poststationsföreståndare, Konungens Befallningshavande, enär Nordmark helt nyligen kommit till orten, icke varit i tillfälle att i berörde avseende skaffa sig säker upplysning.

Beträffande åter behövligheten av den ifrågasatte stationen, så och då vederbörande kronofogde upplyst, att inrättande av poststation i Nordanholen icke är i och för kronopostens fortkomst till kapellagets kyrka erforderlig, anser sig Konungens Befallningshavande sakna anledning att till ifrågavarande ansökningen tillstyrka bifall".

Det blev nu ytterligare ett försök utan resultat och vid kommunalstämman den 4 juli 1875 fördes ärendet åter upp på agendan. Stämman ordförande, kyrkvärden Lars Oscar Andersson, fick uppdraget att ingå till länsstyrelsen med en ödmjuk anhållan om dess förord hos poststyrelsen för att få bifall. Länsstyrelsen vände sig i sin tur till postkontoret i Gagnef, varifrån vissa statistiska uppgifter om brevtrafiken lämnades. Det var inte mycket att hurra för, särskilt som länsmannen S J Ekeröth hade uttalat sig negativt om behovet av en poststation. Med det dystra utfallet behandlades frågan åter på kommunalstämman den 10 oktober 1875. Även stämman den 14 november 1875 tog upp frågan men slutet på det mycket omfattande ärendet blev att frågan om en poststation i Mockfjärd inte föranledde någon åtgärd av poststyrelsen. Det skulle gå nio år innan man äntligen fick framgång i sina strävanden.

Kommunalstämman med Mockfjärds församling den 25 maj 1884 utsåg sin ordförande Lars Larsson i Nordanholen, handlanden K M Mattsson i Ersholm och pastor Petrus Pettersson att ansöka hos poststyrelsen om att få en poststation.

När de fullgjorde sitt uppdrag, tryckte de på att en stor del av församlingens närmare 1700 personer vistades under en längre tid av året på annan ort för att få arbetsförtjänst. Den omfattande korrespondens, som dessa personer hade med hemmavarande anförvanter, måste förmedlas av postkontoret i Gagnef genom lösväskor.

Detta medförde olägenheter särskilt i fråga om värdepost. Denna måste kvitteras i förväg på utsända avier och först därefter skickas från postkontoret med lösväskan följande postdag. Det fanns många försändelser som inte tålde en sådan försening, t ex medicin. Petitionärerna anförde också att oginhet från postmästaren i Gagnef vållade den korresponderande allmänheten olägenheter.

I Gagnef gick G W af Zellén på sitt sista år som postmästare. Han fick tillfälle att uttala sig under det följande remissförandet och gav krassa synpunkter på de bortavarendes möjligheter till korrespondens med hemmavarande anförvanter:

"Det av sökandena anförda förhållandet, att av den inom kapellaget mantalsskrivna befolkningen en stor del har sitt arbete å annan ort, än den där de är mantalsskrivna, innebär ingen skyldighet för den övriga delen av landet - härvid representerat av svenska postverket - att avlöna särskild postbetjäning i och för utdelande av dit ankommande brev".

af Zellén menade också att en stor del av befolkningen saknade kunskap i skrivning och inte kunde utnyttja postverket. Han tillfogade:

"Tillväxt i trafik följer ej av förökad antal postanstalter utan av ökade behov, som medföljer den s k civilisationen, vari undertecknad ej under sin tjänstetid härstädes märkt någon tillväxt hos befolkningen".

Han påstod sig ha tillhandagått allmänheten så långt författningarna medgav, men han kunde inte inse behovet av en poststation i Mockfjärd. Huvudskälet kan ha varit viss oro för att postkontoret skulle få lägre omsättning vid tillkomsten av en poststation. Han var väl då inte medveten om att järnvägen skulle medföra utbyte av postkontoret i Gagnef mot en järnvägspoststation och att hans förflyttning till Orust var nära förestående. Men han hyste agg till den person som hade föreslagits bli föreståndare för den önskade poststationen i Mockfjärd, handlanden K M Mattsson, och skrev:

"Skulle oaktat postförvaltarens avstyrkande, Kungl. Generalpoststyrelsen besluta att inrätta den begärda poststationen, torde vid valet av föreståndare tagas i betraktande, att en kvinna med bildning, som helt och hållet ägnar sig därför, är tjänligare än en lanthandlare utan de första grunderna till skolbildning och som säkerligen dessutom kommer att fortfara med sina resor med fågel till Stockholm samt anförtro göromålen åt ett biträde".

Länsstyrelsen uttalade sig emellertid för en poststation och mot postmästare af Zelléns avstyrkande beslöt poststyrelsen att en sådan skulle öppnas med december månads ingång 1884 vid Nordanholens skjutsstation.

Djurås—Malung.							
(Från den 1 december 1884.)							
O. L.	—	8,0	0,4	Djurås' poststation	T. F.	6,0	—
O. L.	8,45	8,45	1,1	Komtillmätta gästgivarvärd	T. F.	5,15	5,15
O. L.	10,45	11,0	1,1	Mockfjärds poststat. (Nordanholns skjutsst.)	T. F.	3,0	3,15
Th. S.	1,0	1,15	1,1	Holsäkers poststation	T. F.	1,0	1,15
Th. S.	2,45	2,45	0,8	Björbo skjutsstation	T. F.	11,45	11,45
Th. S.	5,15	5,15	1,4	Svedens gästgivarvärd	T. F.	9,15	9,15
Th. S.	5,30	7,0	0,1	Nås' postkontor	T. F.	7,15	9,0
Th. S.	9,30	9,45	1,7	Myrbacka poststation	T. F.	5,0	5,15
Th. S.	10,15	10,15	0,2	Nordanåkers gästgivarvärd	T. F.	4,40	4,40
Th. S.	11,15	11,15	0,6	Skambod	T. F.	3,45	3,45
Th. S.	2,30	2,30	2,5	Ofvannhedens skjutsstation (Stensbo)	T. F.	12,45	12,45
Th. S.	2,45	3,0	0,1	Äppelbo poststation	T. F.	12,15	12,30
Th. S.	6,0	6,15	1,5	Ytter Malungs poststation (skjutsst.)	M. Th.	9,45	10,0
Th. S.	9,0	—	1,3	Malungs postkontor	M. Th.	—	8,0
			11,8				

Detta är den tidtabell som gällde för postföringen mellan Djurås och Malung, när poststationen i Mockfjärd öppnades den 1 december 1884. Med svarta rektanglar inramade uppgifter avser tidangivelser mellan kl 18.00 och 0.600 (nattid).

Elisabeth Ringerson antogs till föreståndare. Hon följdes den 1 juli 1886 av hantverkaren Fredric Wilhelm Nordmark, som fick finna sig i att se sin poststation indragen den 10 december 1905. Detta ojämna

datum har sin förklaring i att poststationen flyttades till järnvägsstationen. Under en lång period ansvarade järnvägsbefälet sålunda för samhällets postservice, men ökande trafik bidrog till skilsmässa. Poststationsföreståndare Sigurd Melker Falk, som tillträdde den 1 december 1937, fick uppleva att poststationen höjdes till postexpedition den 1 oktober 1952, varvid han fick titeln stationsmästare. Ny terminologi och en för hela landet generell omorganisation medförde att postexpeditionen blev (lokal)postkontor 1977. Det övertogs 1980 av Birgit Sjöberg, som fick ta över ansvaret för service till omkring 1900 hushåll med postadress Mockfjärd, Dala-Floda och Björbo.

1900-07-01--

Björbo

Ett stort antal personer enade sig i december 1870 om ett brev till poststyrelsen med anhållan att en brevlåda skulle sättas upp "i Björbo Gästgivarvärd, där föreståndaren, landstingsmannen m m Eljas Olof Persson lovat att under postmästarens i Gagnef tillsyn, på det sätt och på de villkor som av Kungl. General-Poststyrelsen föreskrivas och bestämmas, nämnde postlåda noggrant vårda och sköta".

Poststyrelsen remitterade skrivelsen till postkontoret i Gagnef och postexpeditionen i Nås för yttrande, var för sig. Samtidigt förelåg ett brev i länsstyrelsen från åtskilliga korrespondenter i området med önskan om bättre postgång.

Tf postmästare C S Lidman i Gagnef ansåg "inte skäligt" tillstyrka ansökan och postmästare Nils Silfverskjöld i Nås avstyrkte helt och hållet, varefter poststyrelsen tillskrev länsstyrelsen. Ärendet kopplades samman med den större frågan om bättre postförbindelser för befolkningen i bl a Grangärde församling. Denna ligger utanför det geografiska området som är föremål för denna skrift, varför frågan lämnas därhän. Ett avtal tecknades emellertid om postvård i Björbo för den post som utväxlades mellan olika postförare vid icke sammanfallande tidpunkter. Denna uppgift ålades gästgivaren Eljas Olof Persson med en ersättning av 25 kr årligen.

476.				
Gagnef—Malung.				
S. Th.	—	4,0	0,5	Gagnefs postexpedition
S. Th.	4,45	4,45	1,1	Kontillmätta gästgifvaregård
S. Th.	6,45	6,45	1,1	Nordanholms gästgifvaregård
S. Th.	8,30	8,45	0,8	Holsåkers poststation
S. Th.	10,0	10,0	1,4	Björbo gästgifvaregård
S. Th.	12,30	1,30	1,5	Nås' postexpedition (Svedens gästgifvareg.)
S. Th.	3,45	4,0	0,2	Myrbacka poststation
S. Th.	4,20	4,20	0,6	Nordanåkers gästgifvaregård
S. Th.	5,15	5,15	2,5	Skamhed
S. Th.	7,45	8,0	0,5	Äppelbo poststation
S. Th.	8,45	8,45	1,5	Ofvanhedens gästgifvaregård
S. Th.	11,0	11,0	1,3	Ytter-Malungs gästgifvaregård
M. F.	12,45	—	11,9	Malungs postexpedition
T. F.	7,30	—	—	
T. F.	6,45	6,45	—	
T. F.	4,45	4,45	—	
T. F.	2,45	3,0	—	
T. F.	1,30	1,30	—	
T. F.	9,15	11,0	—	
T. F.	6,45	7,0	—	
T. F.	6,25	6,25	—	
T. F.	5,30	5,30	—	
T. F.	2,45	3,0	—	
T. F.	2,0	2,0	—	
M. Th.	11,45	11,45	—	
M. Th.	—	10,0	—	

I tidtabellen för posten mellan Gagnef och Malung 1881 anges med mindre stil de platser som inte hade egna postanstalter. Även läget för vissa postanstalter angavs med mindre stil. Jämför gärna med tidtabellen i föregående avsnitt om Mockfjärd.

En poststation skulle emellertid så småningom komma att inrättas i Björbo. Upprinnelsen var den gången ett brev från handlanden E G Forslund den 17 februari 1899 till poststyrelsen. Han skrev bl a:

"Vi ha ju en mil till Holsåkers poststation och nu är snart järnvägsarbetarna med dess förmån här och då blir även stort obehag".

Poststyrelsen remitterade ärendet till postinspektionen, varefter följde behandling i vanlig ordning av underinstanser. Poststationsföreståndare F G Renström i Holsåker ansåg Björbo vara i behov av en poststation och intygade E G Forslunds lämplighet som föreståndare. Forslund var medveten om detta och skrev den 12 februari 1900 till poststyrelsen, att det erbjudande han tidigare lämnat om att förestå poststationen för 150 kr om året, bara gällde under första året.

Postmästaren i Borlänge föreslog postinspektionen med "egen kännedom om den i allmänhet burgna befolkningens i Björbo rätt stora by behov av att inom sin by hava poststation att sådan inrättas där, försåvitt den kan, under 3 å 4 år eller till dess järnvägsstation möjligen är anlagd på platsen ifråga, skötas för föreslagna 150 kronor eller högst 200 kr, framhållande att då järnvägsarbetarna å den under byggnad varande linjen Ängelsberg-Vansbro fortskridit till de öde trakterna 1½ mil nära Björbo, kommer nämnde behov säkerligen att ökas i hög grad, ju högre ju mer de närma sig Björbo och avlägsna sig från Grangärde poststation, som är belägen 3 mil från Björbo".

Forslund hann bli otålig under den tid ärendet behandlades och skrev den påminnelse som återges i reproduktion på nästa sida.

Ink. Postinsp. BK. D. 12 APR. 00

nr 4160. E. G. Forslund.

Speceri & Diverschandel.

Björbo.

1828
Ink. Postinsp. BK. D. 12 APR. 00

2 Brevsäker den 8 april 1900
 till Holsåkers lilla Postinspektören i Mellersta distrikt.
 Det är repitt ärendet under Di. Nr 15265/2415-99 som öfrad
 för att inrättas i
 Björbo.
 G. Forslund
 2415
 1526599
 G. Forslund
 12/2 1900 skr. till handl. Forslund.

Jag svarar på svar af
 minn. till veder insända skrifvelser
 för jag är möjligt fortsatt
 be om svar, om vi får någon
 poststation i Björbo.
 Poststyrelsen
 E. G. Forslund

Kronofogden ansåg på förfrågan att poststationen var behöfelig och att sökanden Forslund var fullt lämplig som föreståndare. Postinspektionen kunde redovisa ärendet till poststyrelsen den 28 maj 1900 och hemställda om poststyrelsens beslut att poststationen skulle öppnas den 1 juli 1900 "inom den invid postlinjen Djurås-Vansbro belägna Björbo by" och att Forslund skulle antas till föreståndare enligt ett kontrakt som gällde till utgången av 1901. Poststyrelsen biföll framställningen.

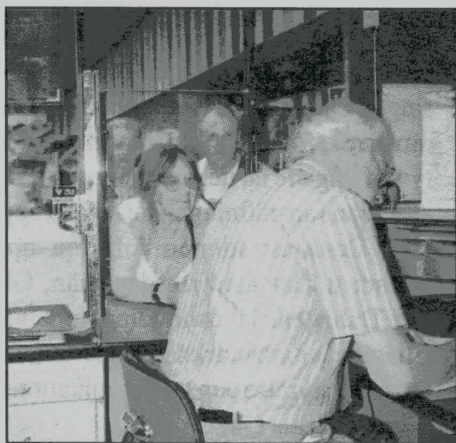
Det blev skifte på befattningen, när kontraktstiden löpte ut, eftersom Forslund ville ha mer betalt än postverkets representanter fann skäligt. Fjärdingsmannen Bäck Olof Larsson utsågs till ny föreståndare enligt poststyrelsens beslut den 25 oktober 1901. Han följdes av

Carl Johan Gustaf Reinholdson (1903-1905), Johan Carl Johansson (1905-1906), Henrik Eugen Öhrwall (1906-1909) och från 1909 Carl August Rosén.

Poststationen skulle "i modern tid" bli en av de första i Dalarna som organiserades enligt tankarna i projekt "Nät 92". Den 24 maj 1993 flyttades postkontoret, som den formella termen var sedan 1986, till konsumbutiken, där butiksföreståndare Carl Alvar Wiklund fick överta ansvaret.

Ur personaltidningen "Kassa-Revyn" (Karlstad) för juni 1993 har detta urklipp hämtats.

Nu är vi på gång med Post i butik i regionen! Först ut var man i Björbo tätt följd av Sågmyra, båda Dalarna, och Värmlands första Post i butik ligger i Klässbol.



Den första kunden, ivrigt samtalande med "postmästaren" Carl Alvar Wiklund.



Carl Alvar Wiklund lyckönskas i den nya verksamheten av Dc Jan Eric Goth.

Äntligen har Dalarnas första Post i Butik öppnat! Det skedde i Björbo den 24 maj. Det är konsumbutiken med butiksföreståndare Carl Alvar Wiklund i spetsen som har upplåtit en hörna av sin affär. Här kan kunderna göra inrikes in- och utbetalningar, skicka inrikes brev och paket samt göra uttag från

bankbokslösa konton. Dessutom säljer Carl Alvar frimärken, Postogram, Sverigepaket, Bokpost och Postens emballage. Alla kunderna som kom den första dagen var överens om att den här lösningen är perfekt för alla parter: Posten, butiken och kunderna.

Text och foto: Jan-Eric Goth

Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg

Den normalspåriga järnvägen med rubricerade namn och signaturen (SWB) öppnades i etapper för allmän trafik. De delar, som i någon mån berör denna skrifts geografiska område, Nyhammar - Björbo (24 km) resp Björbo - Vansbro (38 km), öppnades den 1 juli 1904 resp den 5 november 1907. Poststationer öppnades med järnvägspersonal som ansvarig för postservice i **Arvslindan** och **Dala Floda** den 11 december 1905. Den förstnämnda var i verksamhet till och med september 1966 och Dala Floda till utgången av mars 1961. Beträffande stävningen av den sistnämnda hänvisar jag till slutet av avsnittet om poststationen i Floda (sid 17).

Kungörelse,

angående dels öppnandet af nya poststationer, dels indragning af nuvarande poststationen *Mockfjärd*.

Den 11 innevarande månad, då bandelen Repbäcken—Björbo af Falun—Västerdalarnes järnväg för allmän trafik upplättes, öppnas poststation vid en hvar af de å nämnda bandel belägna trafikstationerna *Arvslindan*, *Mockfjärd* och *Dala-Floda* inom Kopparbergs län.

Samtidigt indrages däremot den nuvarande inom samma län belägna poststationen *Mockfjärd*. Stockholm, af Kungl. Generalpoststyrelsen, den 9 december 1905.

E. VON KRUSENSTJERNA.

(18) 274. Falun—Björbo. (Gävle—Dala j:ar.)

(Från och med den 1 mars 1940.)

9.08		Storvik	20.07
Pkp 337			
Tåg 79	Km		
11.10	—	Falun 9, 11	18.06
11.27	12	Olsbacka	17.48
11.34	15	Aspeboda	17.42
11.43	21	Bomsarvet	17.34
V 11.55	26	Kvarnsveden (ej f) 276	—
12.02	29	Repbäcken 275	17.19
12.06	—	Repbäcken	17.17
12.18	37	Bäsna (ej f)	17.07
12.25	41	Arvslindan	17.01
12.44	53	Mockfjärd (ej f)	16.43
13.02	64	Dala-Floda	16.26
13.12	70	Björbo (ej f) 6	16.15
			Tåg 72
			Pkp 337
(19.49)		Tillberga	9.54
14.20		Vansbro	15.15

I 1940 års posttidtabell för järnvägen Falun-Björbo anges ej f inom parentes efter stationsnamnen Bäsna, Mockfjärd och Björbo. Det betyder att poststationerna på dessa orter då inte var förenade med järnvägsstationerna. Det var däremot poststationen i Arvslindan.

Börselösa den 15 februari 1909

1909-05-01--1944-05-31

Salån

I ett långt brev till poststyrelsen i april 1904 från en mängd postkunder med adress Floda begärde dessa efter till synes övertygande argumentering, "att posten till Floda finnmark skulle expedieras på Björbo och därifrån utgå till Salån i lösväska, som genom Kungl. Postverkets försorg vidarebefordras med postbud till Lövsjön två gånger i veckan". En järnväghållplats fanns då i Salån.

En annan grupp företrädare för Floda finnmark begärde att få lantbrevbäring på en linje Nyhammar-Kullen-Flen-Lövsjön. Under den följande remissbehandlingen avstyrkte länsmannen i Grangärde distrikt liksom kronfogden i Västerbergslags fögderi med motivering att lantbrevbäringen var "fullständigt obehövlig".

Postinspektören redovisade ärendet till poststyrelsen den 13 december 1904 och föreslog att framställningen skulle lämnas utan avseende intill dess förhållandena medgav anordnande av en poststation vid Salåns anhaltstation vid Stockholm-Västerås-Bergslagens järnväg.

Korrespondenterna lät höra av sig igen i ett brev till poststyrelsen den 29 november 1907 med begäran att en postanstalt skulle inrättas vid Salåns station och att körpost skulle anordnas mellan Salån och Lindesnäs. Postinspektören kunde emellertid meddela poststyrelsen, att järnvägens trafikdirektör på förfrågan hade uppgett, "att järnvägen för närvarande icke kan åtaga sig handhavandet genom sin personal av en poststation vid Salåns anhaltstation".

Nästa försök gjordes "å befolkningens i Lövsjöns vägnar" den 19 januari 1909 av folkskolläraren L Elfving med stöd av fjärdingsmannen Johan Johansson. Postinspektionens förfrågan till järnvägsbolaget resulterade nu i det svar som återges på nästa sida.

Efter penetrering av postinspektörens framställning beslöt poststyrelsen, att en poststation skulle öppnas i Salån den 1 maj 1909 med järnvägspersonalen som ansvarig för postärendena. Denna anordning varade fram till och med maj 1944. Järnvägsledningen meddelade i ett brev till poststyrelsen den 11 februari 1944, att det inte längre fanns "möjlighet att vid Salån placera någon sådan befattningshavare, som samtidigt med järnvägstjänsten kan ombesörja skötseln av därvarande postanstalt". Hur det gick nu, det är fortsättningen på denna berättelse, som följer i avsnittet under rubriken Lövsjöbruk.

Börselösa den 15 februari 1909
Postinspektören: Uwe W. Carlsson

Med anledning af Eder skrifvelse af den 1 decemur fad jag meddela att manna intet kunde jemmas for poststationens inrattande i Salån. Rådvalden Hjalmar Nilsson delades från anligt uppgift från vid handsköt med beträde af sin knuten första poststationen, mm ber Nilsson föret under några dagar hvaltyndt tex. vid Åtlands och Börselösa for att inkaute de första grunderna. Helt vor således omöjligt att minst ett par veckor forord underrättelse meddelades när poststationen vid Salån kommu att öppnas.

Börselösa som ofru
Postinspektör

1937-12-01--1966-09-30
sedan Blge 1 pob 1

Bäsna

På järnvägslinjen Falun-Björbo öppnades år 1905 en hållplats vid Bäsna. Någon poststation kom inte till stånd förrän från och med december 1937 i samband med omläggning av postdistributionen i området. Som framgår av 1940 års tidtabell, var poststationen inte förenad med järnvägen. En järnvägsman skötte emellertid postärendena enligt ett kontrakt med postverket, till en början av platsvakten Sigurd Falk, som hade poststationen på sin gård. Hans syster Svea efterträdde honom, när han år 1948 befordrades till föreståndare för posten i Mockfjärd. Efter Svea följde Lena Larsson med poststationen förlagd till Konsum och efter en vakansperiod drogs poststationen in med september månads utgång 1966. Ersättningen blev ett postombud under Borlänge.

Djurmo

Efter utredning av postmästaren i Borlänge hemställde postdirektionen i Gävle i ett brev till poststyrelsen den 22 februari 1939 att en poststation skulle inrättas i Djurmo by inom Gagnefs socken med viss samtidig förändring av lantbrevbäringen i området. Postdirektionen hade dessförinnan förvissat sig om att erforderliga tåguppehåll kunde göras i Djurmo.

TRAFIKFÖRVALTNINGEN
GÖTEBORG—DALARNE—GÄVLE
GÄVLE-DALA OCH SÖDRA DALARNES
JÄRNVÄGAR.
TRAFIKDIREKTÖREN.



Postdirektionen i Mellareda Distriktet,

G ä v l e.

I anledning Postdirektionens gäragskrivelse får härigenom meddela, att, därest poststation inrättas i Djurmo, hinder ej möter för regelbundet uppehåll vid platsen i fråga med tågen 1 och 2.

Gävle den 21. december 1938.
TRAFIKFÖRVALTNINGEN
GÖTEBORG—DALARNE—GÄVLE
Bergslagsnas Järnvägskollektions- & Co.
GÄVLE-DALA OCH SÖDRA DALARNES
JÄRNVÄGAR
TRAFIKDIREKTÖREN.

Efter korrespondens i namnfrågan med järnvägs- och telegrafstyrelserna samt ortnamnskommissionen beslöt poststyrelsen den 2 mars 1939, att poststationen skulle öppnas den 1 juli 1939. Den inrymdes i Nesesgårdens pensionat, där lantbrevbäraren Erik Englund fick ikläda sig ansvaret som poststationsföreståndare. Han efterträddes med 1953 års ingång av Ingrid Maberg.

I strävan att minska antalet adressenheter namnändrades poststationen i Djurmo från den 1 oktober 1972 till Gagnef 3 och blev senare omorganiserat som postställe med beteckningen postkontor från 1986. Det drogs in med april månads utgång 1990.

Lövsjöbruk

Sedan järnvägsbolaget meddelat, att det inte längre kunde låta handa en poststation i Salån, konstaterade postmästare R Nyberg i Ludvika i sin följande utredning till postdirektionen i Gävle, att Salåns poststations lokala rörelse var synnerligen begränsad och att dess befintlighet hade föranletts av lantbrevbäringen till Lövsjön. Han skrev bland annat följande:

"Lämpligaste lösningen för ett postalt tillgodoseende av berörda trakter synes postkontoret vara, att den i Salån nu belägna poststationen flyttas till byn Lövsjön, vilken äger ett ur geografisk synpunkt - såväl med hänsyn till vägnätets förgreningar därstädes, som ock i förhållande till snart sagt alla orter, som nu betjänas av lantbrevbäraren å linjen Salån-Håvberg - mycket centralt läge".

Postdirektionen redovisade det nu mycket omfattande ärendet till poststyrelsen och föreslog för tillämpning från den 1 juni 1944 bland annat, att poststationen i Salån skulle dras in, liksom två mindre lantbrevbäringslinjer, att en poststation skulle öppnas med namnet Lövsjön, att postföringen skulle anordnas rationellt med anlitan av buss och bil samt att lösväskbefordran skulle inrättas på vissa linjer i området.

Poststyrelsen ansåg det av ortsbefolkningen framförda önskemålet att poststationen skulle benämnas Lövsjön inte kunna komma i fråga, då en växeltelefonstation med det namnet redan fanns i Föllinge socken i Jämtlands län. Två andra namnförslag hade förts fram, nämligen Lövsjöbruk och Dala-Lövsjön. Ortsbefolkningen föredrog Lövsjöbruk, vilket också förordades av postdirektionen.

Järnvägsstyrelsen och ortnamnskommissionen tillfrågades enligt gällande rutin. De hade intet att erinra mot namnet Lövsjöbruk, som också blev poststyrelsens beslut.

Poststationens andra föreståndare blev Lilly Viola Karlsson från 1959 års ingång. Poststationen blev knappt 20 år gammal och drogs in med april månads utgång 1964.